

Asia: VN/12187/2020

Maksuvälinepetosdirektiivin täytäntöönpano

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mietinnössä rikoslain 37 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uudet säännökset maksuvälinerikoksesta, törkeästä maksuvälinerikoksesta ja lievästä maksuvälinerikoksesta.

Maksuvälinerikoksena säädettäisiin rangaistavaksi muun muassa maksuvälineen anastaminen (37 luvun 12 §:n 1 momentin 1 kohta). Säännös perustuu direktiivin 4 artiklan a alakohtaan, joka velvoittaa säätämään rangaistavaksi maksuvälineen varastamisen tai muun laittoman haltuunoton. Esityksen mukaan kyseessä olisi maksuvälineitä koskeva erityissäännös, joka lähtökohtaisesti syrjäyttäisi rikoslain 28 luvun 1 §:n varkaussäännöksen soveltamisen (s. 62).

Jos tavoitteena on säätää nykyisin varkausrikoksena rangaistavia tekoja koskeva erityissäännös, lainkohdan tarkoitus ilmenisi paremmin, jos sen sanamuoto kuuluisi seuraavasti: ”joka anastaa toisen hallusta maksuvälineen” (muutosehdotus kursivoituna). Näin muotoiltuna säännöksestä kävisi yksiselitteisesti ilmi se, ettei sitä ole tarkoitettu sovellettavaksi kavallustyyppiseen anastamiseen. Jos taas kyseisen kohdan on tarkoitettu kattavan myös nykyisin kavalluksena rangaistavat teot, tulisi tästä mainita perusteluissa.

Esityksen mukaan maksuvälinerikossäännöksen 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun teon yritys ei olisi rangaistavaa. Ratkaisua, joka on vastoin direktiivin 8 artiklan 2 kohdan sanamuotoa, perustellaan esityksessä sillä, että rikoksen täyttymispiste voi olla 3 kohdan teoissa varsin varhainen, eikä yrityksen säätämiseen erikseen rangaistavaksi siksi ole arvioitu olevan tarvetta. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että se joka hankkii, ostaa, tuo maahan, pitää hallussa, myy, levittää, siirtää, kuljettaa, luovuttaa tai vie maasta laittomasti hankitun, väärän tai väärennetyn maksuvälineen tehdäkseen maksuvälinepetoksen tai tietäen, että maksuvälinettä käytettäisiin maksuvälinepetoksen tekemiseen, tuomittaisiin maksuvälinerikoksesta.

Vastaavien tekotapojen yritykset on esimerkiksi huumausaineiden kohdalla säädetty rangaistavaksi rikoslain 50 luvun 1 §:ssä (joka ”3) tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta taikka kuljettaa tai kuljetuttaa tai yrittää kuljettaa tai kuljetuttaa huumausainetta, 4) myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää huumausainetta, 5) pitää hallussaan tai yrittää hankkia huumausainetta”).

Huumausainerikosta vastaava sääntely maksuvälinerikoksen 1 momentin 3 kohdassa varmistaisi sen, että direktiivin mukaiset veloitteet tulevat täysimääräisesti täytettyä. Esimerkiksi ostotarjouksen tekeminen varteenotettavalle laittoman maksuvälineen myyjälle ei välttämättä vielä täyttäisi hankkimisen määritelmää, mutta hankkimisen yrityksen kyllä. Huomioon on otettava sekin, että esitetty säännös erityissäännöksenä syrjäyttäisi rahanpesun yleissäännöksen, ja rahanpesun yritys on rangaistava teko.

Esityksessä ei ole käsitelty sitä, voitaisiinko joku tai jotkut lievän maksuvälinerikoksen tekotavat säätää asianomistajarikoksiksi. Tämän arvioiminen voisi olla perusteltua huomioon ottaen, että esityksessä nykyisin asianomistajarikosten piiriin kuuluvat näpistykset muutetaan virallisen syytteen alaisiksi rikoksiksi silloin kun teon kohteena on esityksessä tarkoitettu maksuväline. Esitetyssä muodossa esimerkiksi HSL:n bussilipun näpistys muuttuu virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi.

Lopuksi muutamia havaintoja kirjoitusvirheistä: Sivulla 58 kolmannessa kappaleessa viitataan esityksen sivulle 18, kun pitäisi olla viittaus sivulle 36. Sivulla 76 viidennessä kappaleessa viitataan rikoslain 28 luvun säännökseen, kun pitäisi olla 38 luvun. Sivulla 79 kolmannessa kappaleessa viitataan rikoslain 37 luvun 12 §:n 4 momenttiin, kun pitäisi olla 3 momenttiin. Sivulla 80 viitataan pykälän 5 momenttiin, kun pitäisi olla 4 momenttiin.

Rappe Jukka
Syyttäjälaitos

Hakala Sampsu
Syyttäjälaitos